

Ett förbättrat PA 16 – frågor och svar

I korthet

Vad innebär det nya pensionsavtalet?

Pensionsavtalet, PA 16, har förbättrats! Framför allt med nya regler för storleken på de tjänstepensionspremier som arbetsgivaren betalar och under vilken tid dessa premier tjänas in med mera. Ändringarna gäller alla som omfattas av Avdelning II i avtalet, det vill säga de som är födda före 1988. (Gruppbefäl, soldater och sjömän samt reservofficerare omfattas av Avdelning I oavsett ålder och påverkas därför inte av de nya reglerna).

En mycket viktig förändring är att den nuvarande övre åldersgränsen i Avdelning II, 65 år, för när pensionspremier tjänas in (för premiebestämd ålderspension) höjs till 69 år för alla i Avdelning II.

Kommer jag få mer pengar när jag går i pension?

Ja. Arbetsgivarna kommer att betala in mer pensionspremier till din tjänstepension från och med den 1 januari 2024. En så kallad ålderspension flex införs i Avdelning II på motsvarande sätt som den flexpension som redan finns i Avdelning I för de som är unga i staten. Den nya avsättningen till tjänstepensionen i ålderspension flex uppgår till 1,5 procent av lönen. För den äldsta åldersgruppen i Avdelning II - det gäller de som fyller 59 år under 2024 eller som är äldre - blir den nya premien till ålderspension flex 0,5 procent av lönen.

Påverkar det nya avtalet när jag kan gå i pension?

Ja, men bara om du är född 1966 eller senare och omfattas av Avdelning II. Den som är född 1965 eller tidigare behåller nuvarande villkor som säger att tjänstepensionen tidigast kan betalas ut från 61 års ålder. Den tidigaste utbetalningsåldern för tjänstepensionen höjs till 63 år för övriga som omfattas av Avdelning II.

För de yngre i staten (födda 1988 eller senare, i Avdelning I) ändras regeln för när ålderspension flex tidigast kan tas ut. Idag är den åldersgränsen kopplad till den tidigaste åldern för uttag av den allmänna pensionen. Nu skrivs åldern 63 år in i Avdelning I för flexpensionen, vilket innebär att den åldersgränsen inte kommer att höjas genom kommande höjningar av åldern för tidigaste uttag i det allmänna pensionssystemet.

När träder ändringarna i kraft?

Från och med den 1 januari 2024. En mindre förändring börjar gälla först från och med år 2025.

Vilka berörs av ändringarna?

Ändringarna gäller nästan enbart för de som är födda 1987 eller tidigare, det vill säga de som nu är ungefär 35 år eller äldre i staten och som omfattas av Avdelning II.

Varför fick inte alla statligt anställda ta del av den ökade pensionsinsättningen med 1,5 %?

Den äldsta gruppen i Avdelning II, födda 1965 eller tidigare, behöver inte vara med och finansiera den höjda pensionsavsättningen genom att avstå från något som finns i avtalet idag. Den gruppen får så att säga bara de positiva förändringarna i avtalet. Då har det varit rimligt att den nya extra premien inte blir lika hög i den åldersgruppen.

Varför är det nya pensionsavtalet en framgång för OFRs medlemsförbund? Bedömningen är att det samlade värdet av de förbättringar i avtalet som nu genomförs är väsentligt mycket större än värdet av det vi behöver avstå från genom den nya överenskommelsen. En mycket viktig vinst är att medlemmarna inte har behövt betala för den högre pensionspremien genom att den pott eller det utrymme som finns för löneökningar har blivit mindre.

Hur ska de ökade pensionsavsättningarna finansieras?

Finansieringen består av flera olika delar. Den del som kan betyda försäkringar för en medlem i pensionsavtalet berör enbart de medlemmar som är födda 1966 eller senare, det vill säga de som fyller 58 år under 2024 eller är yngre.

Delpensionsavtalet som idag gäller för de som omfattas av Avdelning II upphör att gälla från 2024. Den tidigaste åldern för när tjänstepensionen i Avdelning II kan tas ut höjs från 61 till 63 år. Den så kallade slutbetalningen av en del av den premiebestämda pensionen i Avdelning II tas bort.

En mindre förändring berör de yngre som omfattas av Avdelning I. Vid retroaktiv utbetalning av lön efter en lönerrevision ändras beräkningssättet avseende pensionspremien på den retroaktiva lönen.

Det görs också några andra förändringar utanför tjänstepensionen som en del av finansieringen. Förändringar i omställningsavtalet, och i reglerna om skadestånd till konsulter som varit anställda under minst två år är exempel på det.

För dig som är född mellan 1966 och 1987

Vad innebär höjd avgift med 1,5%?

Varje månad betalar arbetsgivaren en pensionspremie till din tjänstepension som förvaltas av Kåpan Pensioner eller något annat försäkringsbolag som du har kunnat välja. Idag är premien totalt 4,5 procent av lönen. Efter höjningen kommer premien istället att vara 6 procent av lönen. Den nya högre premien betalas även om du arbetar efter 65 års ålder, men längst till 69 år.

Ålderspension flex i Avdelning II kommer på samma sätt som i Avdelning I att förvaltas av Kåpan pensioner.

Hur mycket mer kommer jag få när jag går i pension?

Storleken på den slutliga pensionen beror på flera faktorer, som exempelvis framtida avkastning på kapitalet med mera. Det går därför inte att ge några säkra prognoser på det. Men, en beräkning som OFR har gjort visar att en 40-åring med 38 000 kr i månadslön (ett genomsnitt för alla som omfattas av Avdelning II år 2022) som får höjd premie från 2024 kan få 1 200 - 1 500 kronor mer per månad livsvarigt.

Varför togs delpensionsavtalet bort?

Det har varit ett svårt beslut för oss att till sist acceptera arbetsgivarnas krav för att få igenom en höjning av pensionspremien. Vi har sett att allt färre beviljas delpension. När delpensionen ändå har beviljats har det skett från en allt senare tidpunkt, alltså under en kortare tidsperiod, och i en sjunkande andel av sysselsättningsgraden före delpensionen.

Delpension är ingen rättighet och många myndigheter beviljar inte delpensioner alls. Värdet av delpensionen har därför under många år krympt samman. I kombination med reglerna i det allmänna pensionssystemet som gör det ofördelaktigt i många fall att minska sin arbetstid har vi landat i att den höjda pensionspremie som nu blir verklighet ger ett mycket större värde till medlemmarna. Framför allt får alla del av detta värde, inte enbart de som beviljas delpension.

Jag hade planerat att gå i delpension. Vad innebär det för mig?

Den möjligheten försvinner från 2024 för dig som är född 1966 eller senare.

Slutbetalning tas bort. Vad innebär det för mig?

Slutbetalning innebär att den som slutar arbeta och tar ut pension före 65 års ålder får en del av den premiebestämda pensionen, den individuella ålderspensionen som uppgår till 2,5 procent av lönen, betald från avgångstidpunkten fram till 65 år. För den ökande andel av medlemmarna som inte tar ut pensionen före 65 år har slutbetalningen inget värde alls. Slutbetalning av 2,5 procent av lönen under ett eller ett par år fram till 65 år, gör inte heller så stor skillnad för tjänstepensionens storlek.

Vad innebär höjd tidigast uttagsålder och vad innebär det för mig?

Vi har sett i statistiken att det är mycket få medlemmar som tar ut pensionen före 63 år. De höjda pensionsåldrarna i det allmänna pensionssystemet har också starkt bidragit till att vi accepterat höjningen till 63 år. Den allmänna pensionen kan tidigast tas ut från 63 års ålder idag, och den åldersgränsen höjs dessutom till 64 år från år 2026. Eftersom den allmänna pensionen utgör den allra största delen av den totala ålderspensionen för de flesta medlemmar, blir möjligheten att ta ut tjänstepensionen från 61 års ålder i praktiken något som medlemmarna ändå inte kan utnyttja. Den nya åldersgränsen för tidigaste uttag av tjänstepensionen, 63 år, kommer att ligga fast och inte följa med i framtida höjningar av åldersgränsen i den allmänna pensionen.

För dig som är född 1965 eller tidigare

Vad innebär höjd avgift med 0,5%?

Varje månad betalar arbetsgivaren en pensionspremie till din tjänstepension som förvaltas av Kåpan Pensioner eller något annat försäkringsbolag som du har kunnat välja. Idag är premien 4,5 procent av lönen. Efter höjningen kommer premien istället att vara 5 procent av lönen. Den nya högre premien betalas även om du arbetar efter 65 års ålder, men längst till 69 år. Ålderspension flex i Avdelning II kommer på samma sätt som i Avdelning I att förvaltas av Kåpan pensioner.

Hur mycket mer kommer jag få när jag går i pension?

Storleken på den slutliga pensionen beror på flera faktorer, som exempelvis framtida avkastning på kapitalet med mera. Det går därför inte att ge några säkra prognoser på det. Men, en beräkning som OFR har gjort visar att en 59-åring med 38 000 kr i månadslön (ett genomsnitt för alla som omfattas av Avdelning II år 2022) som får höjd premie från 2024 kan få ett par hundra kronor mer per månad livsvarigt.

Jag hade planerat att gå i delpension. Vad innebär det för mig?

Du kommer fortsatt att ha den möjligheten. Viktigt är här att komma ihåg att det precis som hittills förutsätter att arbetsgivaren beviljar dig delpension.

För alla

Vad innebär intjänande hela yrkeslivet?

Att pension ska tjänas in när man arbetar. Idag upphör intjänandet vid 65 års ålder för de som omfattas av Avdelning II.

Vad innebär förbättrat beräkningsunderlag vid sjukdom?

Vid sjukdom beräknas idag pensionspremien under de första 14 dagarna på den sjuklönen som utbetalas, inte på den lön som medlemmen hade haft som frisk. Det ändras nu från 2024 så att det också i Avdelning II blir samma förmånligare regel som sedan tidigare gäller i Avdelning I, nämligen att det är lönen före sjuklöneavdraget som ska vara underlag för pensionspremien. För eventuell sjukskrivning efter sjuklöneperioden, gäller den regeln redan idag i båda avdelningarna.

Bakgrund

Varför omförhandlades det statliga pensionsavtalet?

Vi behövde få bättre pensionsvillkor i den statliga sektorn för det stora flertalet anställda som omfattas av Avdelning II, i dagsläget omkring 75 procent av alla statsanställda. På andra delar av arbetsmarknaden har flexpension införts på bred front. Då måste staten som arbetsgivare hänga med.

Det har även varit helt orimligt att den som arbetar kvar efter 65 år inte tjänar in pensionspremier till tjänstepensionen. Den begränsningen har för länge sedan spelat ut sin roll, och det är hög tid att den försvinner. Vi ska arbeta längre, då ska pension också tjänas in när vi jobbar.

Vad är delpension?

Delpensionsavtalet, som gäller för den som omfattas av Avdelning II, har gett möjlighet, men inte rättighet, att genom tjänstledighet minska sin arbetstid från tidigast 61 års ålder och längst till 65 års ålder. Delpensionen uppgår till 60 procent av lönebortfallet genom arbetstidsminskningen. Som mest kan man minska arbetstiden med 50 procent. De allra flesta som beviljas delpension får det på 20 procent av den tidigare arbetstiden.

Vad är LAS-åldern?

LAS är en förkortning för Lagen om anställningsskydd, och LAS-åldern är den åldersgräns enligt den lagen när arbetsgivaren kan få anställningen att upphöra utan att det behöver finnas något skäl, såsom arbetsbrist eller så kallade personliga skäl. LAS-åldern är idag vid utgången av den månad då man fyller 69 år.

Vad är slutbetalning?

Slutbetalning innebär att den som tar ut ålderspension före 65 års ålder får en del av den premiebestämda pensionen, den individuella ålderspensionen som uppgår till 2,5 procent av lönen, betald från avgångstidpunkten fram till 65 år.

Den särskilda pensionsförmånen för yrkesofficerare med lägre pensionsålder förändras. På vilket sätt?

Från och med 2024 kan yrkesofficer som omfattas av Avdelning II avtala med sin arbetsgivare om att skjuta upp den särskilda yrkesofficerspensionen från 61 års ålder till en senare tidpunkt, utan att det antal månader som pensionen kan betalas ut reduceras. En sådan överenskommen förskjutning av uttagstidpunkten måste minst uppgå till sex månader och kan längst ske för fyra år. En annan förändring är att under tid då en yrkesofficer kvarstår i tjänst efter den ordinarie pensionsåldern, 61 år, tjänar han eller hon in premiebestämd pension i form av kompletterande ålderspension och ålderspension flex.

Finns det några andra regler som ändrats i PA 16?

Ja. Med anledning av förändrade regler i den allmänna sjuk- och arbetsskadeförsäkringen förhandlades en höjd åldersgräns för sjukpension enligt PA 16 och rätt till ersättning vid arbetsskada enligt personskadeavtalet, PSA, fram redan i slutet av 2022. Från och med den 1 januari 2023 kan den som har sjukersättning från Försäkringskassan få sjukpension enligt pensionsavtalet till och med 66 år. Det innebär en höjning från tidigare 65 år. På motsvarande sätt höjdes åldersgränsen för rätt till ersättning från PSA till 66 år.